

שאלה זהה משולבת משפחה תאריך:

הזמן המוקצב: 20 דקות

מחברי גרעין השאלה: ד"ר אלסי נחום מיכל בן דור

עריכה: מיכל בן דור, מורן פלד מושקוביץ, ד"ר אורלי מיניס, דר' אלסי נחום

בכל סעיף יש לתת לנבחן ציון בין 0-4

כאשר 4 – מעולה 0- גרוע שים לב במידה ונתת ציון בין 0-2 עליך לנמק

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 1, להקריא את הפסקה

הבאה:

(ניתן להציע לנבחן לשרטט ג'ינוגרם תוך כדי ההקראה (או הקריאה של הטקסט))

קטע מספר 1

נעמי בת 96. מטופלת שלך מזה 10 שנים. אלמנה מגיל 60, בעלה אמנון נפטר מדום לב. לנעמי ואמנון ז"ל נולדו 5 ילדים. אחד נפטר או נעלם בגיל עשרה חודשים כאשר רק הגיעו לארץ מתימן וגרו במעברת ראש העין. נעמי אישה קשוחה ושוודת, עד השנה האחרונה עשתה הכל בעצמה והמשיכה לארח כל יום שישי את ילדיה נכדיה וניניה שגרים בסביבתה ונמצאים בקשרים אחד עם השני.

היא סובלת מסכרת קלה מאוזנת על ידי טיפול בג'ארדיאנס דואו, מעודף משקל וכאבי ברכיים. כבר חמש שנים שהיא מגיעה למרפאה כשהיא שעונה על עגלת תינוק שמביכה אותה פחות מאשר הליכון או מקל. עד השנה האחרונה גם לא רצתה שום עזרה. לפני שלוש שנים נפטרו שניים מבניה, מרדכי שהיה יד ימינה, היה חולה בלימפומה ונפטר לאחר שחלה בשפעת. בועז נפטר מסרטן ריאה בו נאבק חמש שנים. לפני כשנה נהרג בתאונת אופניים חשמליים בנו הבכור של בועז, אמיר. הוא הותיר אחריו את כוכבה, אימו, שהתגרשה מבעוז לפני חמש שנים, אחות ואח, את אישתו, דריה, המתמודדת עם מחלה נוירולוגית נדירה ובן, לביא, הנין של נעמי, שאובחן על הספקטרום. מאז שאמיר נפטר אימו כוכבה מטפלת בבן שלו לביא.

לנעמי עוד שני בנים, חיים בן 74 שאינך מכיר. הוא מעולם לא היה מעורב בענייני הבריאות של נעמי, ויורם, שהוא הבן הצעיר, בריא אבל סובל מחרדת בריאות קשה, שגורמת לו להימנע מכל חיכוך במערכת הבריאות. יורם בן 62 גרוש ונשוי בשנית לאישה שצעירה ממנו ב 20 שנה ולהם ילד בן 10.

משפחה, שאלה זהה משולבת, יום שני/שלישי תאריך XXXXXXX מנישואיו הקודמים, שני בנים נשואים, גרים בחו"ל ובת, אריאל בת 30 נשואה ואם לשתי בנות בגיל 4 ו 8. האנשים הקרובים ביותר לנעמי היו בנה מרדכי, שנפטר, וכוכבה כלתה, גרושתו של בועז. בשנה האחרונה, לאחר נפילה ושבר צוואר ירך, נעמי הסכימה לכניסה של עובדת זרה הביתה. מאז השבר היא הגיעה פעמיים שלוש למרפאה בכיסא גלגלים בליווי המטפלת, ובכל הביקורים ציינה בבכי שאין לה יותר בשביל מה לחיות, שהיא לא יכולה לסבול יותר, "אני לא מבינה למה אלוהים מענה אותי ככה".

שאלה מס' 1:

מהם אירועי החיים המשמעותיים במשפחה וכיצד היית מתאר את מאפייני המשפחה הזו?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- נעמי אלמנה מגיל יחסית צעיר.
  - הגירה ומגורים במעברה
  - אבדן לא ברור של תינוק שלא ידוע מה עלה בגורלו
  - לידות מרובות
  - מוות של שני בנים בוגרים מסרטן (לפני 3 שנים)
  - מוות של נכד בגיל צעיר בתאונה (לפני שנה)
  - גירושין של שניים מבניה
  - נכדים שגרים בחו"ל
  - נין על הספקטרום, עם אם החולה במחלה נוירולוגית
  - שבר צוואר ירך עם נכות אחריו
  - הכנסת מטפלת
- משפחה גדולה המתמודדת בשנים האחרונות עם אובדנים מרובים בסמיכות זמנים. אובדנים מסוגים שונים: מוות, גירושין, תאונות חולי ונכות.
- בני משפחה רבים שמעורבים אחד בחיים אחד של השני אך עם כוחות דלים, התמודדויות מורכבות של כל בית אב בפני עצמו, ולא ידוע מה טיב הקשרים והדינמיקה בניהם.

שאלה מס' 2:

באיזה שלב במעגל החיים נמצאת המשפחה אילו משימות מאפיינות אותו ומהי האנרגיה מושקעת בשלב זה של מעגל החיים?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

השלב: זקנה מאוחרת או קירבה לסוף החיים.

אנרגיה: צנטריפטלית, השקעה בתחזוקה העצמית (אנרגיה המותאמת לכזו של מצב חולי)

משימות: שמירה על הבריאות, תפקודים ותחומי עניין במקביל לירידה פיסיולוגית, קבלה של תלות בזולת וצורך בעזרה.

בדיקת אפשרויות חדשות לתפקוד / תפקיד במסגרת המשפחה והחברה (תמיכה בדור הילדים – מקור לחכמה וניסיון חיים).

התמודדות עם אובדן קרובים, התמודדות עם מחשבות מוות

קבלת מציאות של זמן מוגבל, מוות קרוב, וסיום מעגל החיים, הכנה למוות כולל השלמה איתו וסיכום חיים.

חלק 2

לבוחן: יש להציג לנבחן את דף מידע מס' 2, ולהקריא את הקטע הבא:

במעבר על סיכומים אתה נתקל במכתב שחרור של נעמי ממחלקה פנימית, היא עברה אוטם בשריר הלב. הייתה מאושפזת להשגחה ובהתייעצות עם קרדיולוג הוחלט על טיפול שמרני. נעמי לא הייתה מסוגלת להגיע למרפאה אחרי השחרור ולכן הלכת לבקרה בבית. מצאת את נעמי שוכבת במיטה שלה שהוצאה לסלון, נאנחת וגונחת ספק ישנה ספק ערה. המטפלת הגיעה מחדרה כמה דקות לאחר שנכנסת. לא הצלחת לדובב את נעמי לשיחה לעניין. והמשפחה מעידה שמאז האשפוז היא לא צלולה רוב הזמן. בבדיקה התרשמת שהיא כאובה בכל חלקי גופה, אך במיוחד זעקה מכאב כאשר ניסית להלביש את שרוול מדידת לחץ הדם על יד ימין שלה. כמו כן זיהית פצע לחץ דרגה 2 בין העכוזים. ביקשת מהמטפלת למדוד חום, היא נראתה אובדת עצות, לא ידעה מה לעשות עם המדחום ולא היכן הגלוקו-מטר או איך משתמשים בו.

שאלה מס' 3: (שאלת רפלקציה לתרגול – לא תהיה עדיין כזו שאלה בבחינה)

לאור המידע הנוסף בנקודת זמן זו, מהן מחשבותיך ורגשותיך לגבי אחריותך ומעורבותך בטיפול בנעמי ובמשפחתה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

לבוחנים: אין כאן תשובה נכונה או לא נכונה.

אך תשובה טובה צריכה להכיל **מחשבות ורגשות** של הנבחן כלפי המשפחה, כלפי המצב וכלפי עצמו (למשל: מוצף, חסר אונים, גדול עלי, אתגר מעניין, מחוייבות למשפחה, חמלה ורחמים כלפי מישהו ספציפי במשפחה, מלחיץ, חשש לפספס גם קלינית וגם פסיכוסוציאלית, אלימות לדוגמה, לא נראה שזה בכלל בסקופ של רופא המשפחה. כעס על המערכת, בגלל דלות משאבים שלה, בגלל בירוקרטיה, כעס על המשפחה לגבי הפקדת הטיפול בנעמי אצל מטפלת חסרת כישורים)

שאלה מס' 4: קלינית

(לצורך תרגול קיימת שאלה קלינית אלטרנטיבית בסוף המסמך)

- א. מהם עקרונות הטיפול בפצע לחץ בדרגה שיש לנעמי?
- ב. איך היית מדריך את המטפלת
- ג. את מי במערכת היית רוצה לערב בטיפול? (לא מבני המשפחה)

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

1. הערכת סימני זיהום, הערכת הקף הזיהום (מקומי / סיסטמי) וטיפול בהתאם אם זיהום מקומי קל, טיפול מקומי יוד, דבש רפואי, חבישות יוני כסף. אם ממושט או סיסטמי, תרבות, טיפול אנטיביוטי סיסטמי והטרייה אם עמוק ונמקי.
  2. ניקיון הפצע והאזור וטיפול בעור מסביב למנוע התפשטות (וזליון, משחות על בסיס זינק אוקסיד)
  3. חבישה בהתאם למידת ההפרשה בפצע – הידרוג'ל אם לא מאוד מפריש. הידרוקולואיד אם הפרשה מרובה
  4. מעקב צמוד והפנייה להטרייה אם מחמיר
  5. הפחתת לחץ על אזור הפצע: (pressure off loading) על ידי שינוי תנוחתו, משטח שכיבה והפרדה בין אזורים גרמיים
  6. הערכה תזונתית, אם יש רושם לחוסר תזונתי, מתן תוספת חלבון. הידרציה טובה. אין מספיק מידע לגבי תוספות של ויטמינים ומיקרונוטריאנטים.
  7. שיכור כאב.
- ב. הדרכת המטפלת :
- נקיון חבישה, החלפה תכופה של הטיטול, שינוי תנוחה, מדידת חום, מעקב אחר סימני זיהום ומעקב אחר החמרה בדרגת הפצע.
- ג. יש לערב את:
- יחידה לטיפול בית להתאמת אביזרים (מיטה מתכווננת, מזרן ביצים, מנוף, כסא רחצה אם אין)
  - תזונאית
  - אחות המרפאה
  - עו"ס היחידה להמשך טיפול / הרווחה אם יש חשד להזנחה

שאלה מספר 5. קלינית

במידה והיה חום סיסטמי כיצד היית פועל?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

- שוקל הפניה לטיפול במסגרת אשפוז
- שוקל ערוב של יחידה לטיפול בית אקוטי לצורך מתן אנטיביוטי תוך ורידי, אם יש תרבית – לפי צמיחה ואם לא, טיפול אמפירי שמכסה חיידקים ארובים ואנארוביים
- שוקל צילום בשאלה של אוסטיאומיאליטיס

שאלה מס' 6: מה תרצה להבין כעת לגבי מצבה התפקודי והפסיכוסוציאלי של נעמי ולגבי המערכת המשפחתית?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

תפקודית:

1. האם נעמי אוכלת? שותה? בולעת כדורים? ואיך מאכילים אותה?
2. האם היא יכולה לקום מהמיטה?
3. איך מתבצעת ההיגיינה שלה?
4. האם ישנה בלילה? האם מנסה לרדת מהמיטה?
5. האם יש התאמה של הבית לצרכיה?
6. האם יש פוטנציאל שיקומי מבחינת הלב ומבחינת התנועה?

נפשית וקוגניטיבית:

7. האם היא צלולה וכשירה לקבל החלטות?
8. אם היא צלולה, מה מצבה הנפשי?

סוציאלית ומשפטית:

9. האם יש לה איזשהו מסמך משפטי כמו ייפוי כוח או הנחיות מקדימות?
10. האם מישהו מבני המשפחה משמש בתפקיד מטפל עיקרי? מי מעורב בטיפול בה מבחינת

משפחה, שאלה זהה משולבת, יום שני/שלישי תאריך XXXXXXX

המשפחה? מי מבין בני המשפחה הוא איש הקשר של המטפלת?

11. האם זכויותיה מביטוח לאומי ממוצות? והאם יש ביטוחים משלימים כלשהם?

12. האם יש עו"ס בתמונה? (קופה או רווחה)

13. האם המטפלת מתאימה לצרכיה כרגע? האם היא מתפקדת? האם יתכן שיש הזנחה או רשלנות? או אלימות או טיפול לא נכון (פריקה של הכתף כתוצאה משינוי תנוחה לא זהיר)

המערכת המשפחתית (תפיסת המחלה והיחסים במשפחה):

14. מה מבינה המשפחה לגבי מצבה הרפואי של נעמי ואיך הם תופסים את הפרוגנוזה שלה?

15. האם הדינמיקה בין בני המשפחה עוזרת או מקשה על הטיפול בנעמי? האם יש סכסוכים / מחלוקות / האם הם מסוגלים לקבל החלטה ביחד?

16. מה העמדה של המשפחה לגבי סידור מוסדי?

שאלה מס' 7: ציין את מטרות ההתערבות במשפחה בשלב זה לטובת נעמי.

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציין

ביו:

מתן מענה רפואי אקוטי לפצע, לכאב ולמחלת לב האיסכמית, לעשות התאמה של התרופות הכרוניות הגדרה של המצב הרפואי (שיקומי/סיעודי / סיעודי מורכב / סופני)
התאמת מסגרת טיפולית : ביתית- יחידה לטיפול בית אקוטי / צבר / או חוץ ביתית- מסגרת מוסדית

פסיכו:

קביעה של כשירותה הקוגניטיבית של נעמי באמצעים מקובלים ובדיקת האפשרויות המשפטיות הרלוונטיות למשפחה (ייפוי כח, אפטרופסות, הנחיות מקדימות).

סוציו:

הכוונה של משפחה לצורך התארגנות סביב הטיפול בנעמי: בחירת מטפל עיקרי והגדרת תפקידים ברורה לבני המשפחה המעורבים. מניעת הזנחה ואלימות.

שאלות קליניות אלטרנטיביות:

שאלה מספר 4:

כיצד היית מגדיר את מצבה הקוגניטיבי של נעמי? ומה היית רוצה לבדוק בהקשר זה?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

נראה שנעמי בדליריום.

הייתי בודק: (אפשר לפי DELIRIUM)

1. D - תרופות, האם מקבל תרופות מרדימות או פסיכטרופיות
דהידרציה
חסרים (B12 תיאמין, אנמיה קשה)
כאב לא מאוזן
2. E - אלקטרוליטים
3. L - מצב ריאתי, תפקוד כבדי, חוסר שינה, שהות ממושכת באשפוז
4. I - זיהום: ריאות, שתן, עור, מע עצבים מרכזית
איאטרוגני: לא מקבלת נכון את התרופות שלה
אוטם שריר הלב או מח
5. R - אי ספיקת כליות
6. I - חבלה, הרעלה
7. M - מטבולי - סוכר, תריס, קורטיזול

שאלה מספר 5

בבדיקה גופנית מזוהה הממצא הבא:

מהי האבחנה המדוייקת ומהם עקרונות הטיפול לאבחנה זו?

פירוט התשובה המצופה והנחיות לקביעת הציון

מדובר בפצע לחץ דרגה 2 ללא סימני זיהום.

עקרונות הטיפול:

- הערכת סימני **זיהום**, הערכת הקף הזיהום (מקומי / סיסטמי) וטיפול בהתאם אם זיהום מקומי קל, טיפול מקומי יוד, דבש רפואי, חבישות יוני כסף. אם ממושט או סיסטמי, תרבות, טיפול אנטיביוטי סיסטמי והטרייה אם עמוק ונמקי.
- ניקיון **הפצע** והאזור וטיפול **בעור** מסביב למנוע התפשטות (וזליון, משחות על בסיס זינק אוקסיד)
- חבישה בהתאם למידת ההפרשה בפצע – הידרוג'ל אם לא מאוד מפריש. הידרוקולואיד אם הפרשה מרובה
- מעקב צמוד והפנייה להטרייה אם מחמיר
- **הפחתת לחץ** על אזור הפצע: (pressure off loading) על ידי שינוי תנוחתי, משטח שכיבה והפרדה

בין אזורים גרמיים

- הערכה תזונתית, אם יש רושם לחוסר תזונתי, מתן תוספת חלבון. הידרציה טובה. אין מספיק מידע לגבי תוספות של ויטמינים ומיקרונוטריאנטים.
- שיכוך כאב.
- ב. הדרכת המטפלת :
- נקיון חבישה, החלפה תכופה של הטיטול, שינויי תנוחה, מדידת חום, מעקב אחר סימני זיהום ומעקב אחר החמרה בדרגת הפצע.
- יש לערב את:
- יחידה לטיפול בית להתאמת אביזרים (מיטה מתכווננת, מזרן ביצים, מנוף, כסא רחצה אם אין)
- תזונאית
- אחות המרפאה
- עו"ס היחידה להמשך טיפול / הרווחה אם יש חשד להזנחה

Delirium in Older Persons: Prevention, Evaluation, and Management

American Family Physician September 2023 Volume 108, Number 3

Pressure Injuries: Prevention, Evaluation, and Management

American Family Physician Volume 108, Number 2 August 2023